

Kuopion kaupunkiseudun joukkoliikenteen maksuvyöhykkeiden kehittäminen**Joukkoliikennepäällikkö Kaisu Matinniemi
Henkilökuljetusten järjestäminen**

Taustaa

Kuopion kaupunkiseudun joukkoliikenne 2030 -ohjelma on hyväksytty Kuopion kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnassa 28.5.2020 § 24 ja Kuopion kaupunginhallituksessa 8.6.2020 § 170 tavoitteellisena ohjelmana joukkoliikenteen kehittämistyölle. Ohjelmassa on asetettu asiakaslähtöisen lippu- ja informaatiojärjestelmän erääksi tavoitteeksi yhtenäinen lippu- ja maksujärjestelmä, jolla helpotetaan matkustamista, asiakasinformaatiota sekä edistetään alueellista liikkuvuutta. Esimerkkinä on mainittu paikallisliikenteen yksi yhteinen työssäkäyntialueen maksuvyöhyke vuonna 2022.

Maksuvyöhykkeiden yhdistämistä selvitettiin jo 22.2.2018 joukkoliikennelautakunnan hyväksymässä selvityksessä. Silloin lautakunta päätti, että siinä vaiheessa ei muutoksia maksuvyöhykkeisiin tehdä. Kuitenkin tavoitteeksi asetettiin paikallisliikenteen yksi yhteinen maksuvyöhyke vuonna 2022, ja ennen päätöstä laaditaan vielä uusi selvitys, jonka perusteella tehdään päätös maksuvyöhykkeestä.

Nykyiset maksuvyöhykkeet ja vyöhykkeiden kehittäminen

Nykyisin Kuopion kaupunkiseudun vyöhykejärjestelmässä on kuusi vyöhykettä. A-vyöhyke kattaa Kuopion kaupunkialueen ja B-vyöhyke Siilinjärven alueella vahvan joukkoliikenneverkon alueen eli paikallisliikenteen liikennöintialueen. C- ja D-vyöhyke kattaa Kuopion ja Siilinjärven maaseutualueet. Vuonna 2020 vyöhykkeitä laajennettiin E- ja F-vyöhykkeillä kattamaan ELY:n toimivalta-alueita, kun ELY luopui omasta Waltti -lippujärjestelmästä.

Vuonna 2018 hyväksytyssä maksuvyöhykeselvityksessä tarkasteltiin A-vyöhykkeen laajentamista B-vyöhykkeen alueelle. Tällöin B-vyöhykkeestä olisi muodostunut pysäkitön virtuaalivyöhyke, jonka seurauksena Siilinjärven keskustan ja haja-asutusalueen väliset matkat olisivat muuttuneet BC-matkoista ABC-matkoiksi, ja hinnat olisivat nousseet. Vaikka muutos olisi täyttänyt tavoitteen yhteisestä maksuvyöhykkeestä, ei lippujen hintojen korotukset muualla olleet kokonaisuuden kannalta tavoiteltua. Muutokseen ei siinä vaiheessa oltu valmiita.

Niinpä nyt laadittavassa selvityksessä työtä ohjannut työryhmä päätyi esittämään ratkaisua, jossa paikallisliikenteen yhteinen maksuvyöhyke korvataisiin yhtenäisillä hinnoilla. Tämä tarkoittaisi AB-lippujen hintojen alentamista saman hintaisten A- ja B-lippujen tasolle. Käytännössä A- ja B-vyöhykkeiden alueilla myytäisiin AB-lippua, jonka hinta olisi nykyisen A- ja B-vyöhykkeen lippujen hintainen. Muita muutoksia lippujen hinnoitteluun ei tehtäisi. Muutoksella täytettäisiin joukkoliikenneohjelman tavoite aiheuttamatta laajempia muutoksia maksuvyöhykkeisiin ja lippujen hinnoitteluun.

Muutoksen vaikutukset Lippujen hinnoittelulla voidaan vaikuttaa matkustajamäärien kasvamiseen. Yleisesti on todettu lyhyellä aikavälillä 10 % lippujen hintojen alenemisen lisäävän lippujen myyntiä 3 % (ns. hintajousto) seuraavan vuoden aikana. Pitkän aikavälin (5-10 vuotta) hintajousto on tavallisesti kaksinkertainen. Lyhyellä aikavälillä hintamuutokset eivät ehdi vaikuttaa esimerkiksi asuinpaikan valintaan tai oman auton hankintaan tai siitä luopumiseen. Pitkällä aikavälillä hinnoittelulla voidaan vaikuttaa vahvemmin seudun elinvoimaan ja taloudelliseen kehitykseen ja se voi vaikuttaa jopa kaupunkiseudun houkuttelevuuteen.

Muutoksesta syntyvien nettokustannusten jakautuminen Kuopion ja Siilinjärven kesken on arvioitu laadittavassa selvityksessä vuoden 2018 maksu-
vyöhykeselvitystä tarkemmin. Koska tarkkaa tietoa matkustajien kuntalaisuudesta ei ole, on AB-vyöhykkeiden matkustajien kuntalaisuuden arvioimiseksi käytetty marraskuun 2019 Waltti -matkakorttien leimausaineistoa. Aineiston perusteella AB -matkoista oli kuopiolaisten matkoja 35,4 % ja siilinjärveläisten 64,6 %.

Esitetyn hinnoittelumuutoksen vaikutuksia arvioitiin lyhyen aikavälin hintajoustolla sekä em. matkojen jakosuhteella. Arvion mukaan muutos vähentää lipputuloja noin 3,6 %. Matkustajamäärän kasvuksi on arvioitu Kuopion ja Siilinjärven välisessä liikenteessä noin 10 %. Näiden perusteella kuntien subventio kasvaa noin 390 000 eur/v (+7,6 %). Tästä Kuopion osuudeksi on nykyisellä kustannusjaolla ja vuoden 2019 toteutumatiedoilla arvioitu 140 000 eur/v ja Siilinjärven 250 000 eur/v. Korona vähensi vuoden 2020 lipputuloja noin 30 %. Kuluvan vuoden lipputulovähennelmä arvioidaan olevan vähintään samaa suuruusluokkaa. Subvention osuudet tulevat olemaankin edellä esitettyjä arvioita suuremmat.

Esitys Esitän, että kaupunginhallitus ohjeistaa Kuopion kaupunkiseudun maksu-
vyöhykeselvityksen ohjausryhmää yhteisen maksuvyöhykkeen jatkovalmistelussa.

Valmistelija

Seija Pasanen

etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

puh. +358 44 718 5424

Joukkoliikennepäällikkö Kaisu Matinniemi, Kuopion kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnan puheenjohtaja Sakari Pääkkö ja WSP Finland Oy:n konsultti Simo Airaksinen esittelevät asiaa kokouksessa.

Päätösehdotus

Kaupunginjohtaja Jarmo Pirhonen

Kaupunginhallitus hyväksyy joukkoliikennepäällikön esityksen.

Päätös

Joukkoliikennepäällikkö Kaisu Matinniemi, Kuopion kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnan puheenjohtaja Sakari Pääkkö ja WSP Finland Oy:n konsultti Simo Airaksinen olivat kokouksessa kuultavina asiakohdassa. He poistuivat kokouksesta kuulemisen jälkeen.

Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti kaupunginjohtajan tekemän päätösehdotuksen ja ohjeistaa joukkoliikennelautakuntaa ottamaan käyttöön työryhmän esittämän ratkaisun, jonka mukaan AB-lippujen hinnat laske-

taan samanhintaisten A- ja B-lippujen tasolle. Samalla kaupunginhallitus ohjeistaa lautakuntaa tarkastelemaan päätöksen taloudellisia ja liikenteellisiä vaikutuksia keväällä 2024 vuosien 2022-23 tuleman perusteella ja tuomaan asian kaupunginhallituksen tiedoksi.

